

## Janusz Korczak – Kajtuś Czarodziej - analiza

Elżbieta Rogalska

Podstawowym założeniem tego artykułu jest przedstawienie analizy pod kątem pedagogicznym, treści zawartych w książce Janusza Korczaka (Henryka Goldszmita) „Kajtuś czarodziej”. Główne tezy analizy pedagogicznej to władza i poważne traktowanie dzieci jako ludzi dorosłych. Pobocznym celem jest zwiększenie zainteresowania książkami Janusza Korczaka, ludzi w każdym wieku.

Napisać analizę dzieła Janusza Korczaka nie jest łatwo. J. Korczak, a raczej Henryk Goldszmit, przeżył wiele cierpienia. Znany jest głównie ze swojej roli wychowawcy, nie bojącego się stawić czoła śmierci. Ten tanatopedagogiczny aspekt jest głównym motywem, dla którego sięgnęłam po książkę pod tytułem „Kajtuś czarodziej”<sup>1</sup>. Janusz Korczak ma bogatą biografię, zarysuje tylko niezbędne informacje: Janusz Korczak był przede wszystkim wychowawcą, lekarzem, pisarzem i człowiekiem czynu- społecznego<sup>2</sup>. Znany jest głównie z cierpienia jakiego doświadczył wraz z wychowankami w getcie, dla wówczas nie lubianych Żydów. Gdzie zresztą zmarł wraz z wychowankami, poświęcając swoje i ich życie śmierci, bez wahania i paniki.

Dzięki tanatopedagom i ich analizom wiemy, że dzieci pięcioletnie uważają, że za pomocą magicznego zaklęcia można ocalić kogoś od śmierci, niezależnie od jej stadia rozwoju<sup>3</sup>. Wspólnym elementem tanatopedagogiki i „Kajtusia czarodzieja” jest właśnie magia. Kajtuś marzy i to nie tylko przez pryzmat dziecięcej fantazji. Marzy o wielkich czynach. Antoni, bo tak nazywa się naprawdę, jest pełen władzy i nie boi się z niej korzystać. Stwarza przeróżne sytuacje i tworzy przeróżne przedmioty. Michael Foucault pisał o istocie wiedzy, dzięki której posiadamy władzę<sup>4</sup>. Dlatego w takcie rozwoju historii Kajtusia, główny bohater z coraz większą rozwagą korzysta z danej mu władzy. Ucząc się na własnych błędach, poddaje swoje rozkazy pewnym zakazom. Analiza książek Janusza Korczaka podpowiada o jego, wręcz, postulowaniu na temat traktowania dzieci poważnie – jako dorosłych ludzi. „Kajtuś czarodziej” jest dobrym przykładem do analizy tego postulatu. Kajtuś psoci, naprawia, pomaga, przeżywa, doświadcza, usamodzielnia się, zdobywa nagrody

---

<sup>1</sup> J. Korczak (2012), *Kajtuś czarodziej*, wyd. W.A.B.

<sup>2</sup> Culture.pl

<sup>3</sup> E. Rogalska (2015), *Wiedza pedagoga w zakresie tanatopedagogiki*, Szczecin, s. 20. Dostępna w czytelni Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego, Wydziału Humanistycznego, przy ulicy Krakowskiej.

<sup>4</sup> Michel Foucault, *Nadzorować i karać. Narodziny więzienia*, wyd. Aletheia, tłum. Tadeusz Komendant, 1993r.

i kary – zdaję się, że wszystkie wymienione czasowniki równie dobrze określają ludzi dorosłych. Władza Kajtusia wybiega od realistycznych wizji rzeczywistości. Odzwierciedla marzenia władczych dzieci, chcących ulepszyć świat ich starszych odpowiedników. W końcu dorośli to też dzieci "Wystarczyło przecież pamiętać, że dorośli tak naprawdę nigdy nie przestali być dziećmi!"<sup>5</sup> Dorośli ludzie oprócz żalu za kiepski przepis na życie<sup>6</sup>, mają również marzenia związane z budowaniem lepszej rzeczywistości. Perypetie Kajtusia są odzwierciedleniem tych marzeń. Kajtuś pozornie psocąc odsłania ciche tęsknoty za dawnymi wartościami, za cnotami i miłującymi ludźmi, za mówieniem o tym co się czuje. W końcu ludzie są „Stworzeni do miłości”<sup>7</sup>.

Podsumowując „Kajtuś czarodziej” Janusza Korczaka jest pedagogicznie bogatą książką. Znajdziemy w niej elementy emancypacji dzieci, władzy, poważnego traktowania - o którym ówczasie dużo pisze Jesper Juul, a o którym wówczas pisał Janusz Korczak, o tęsknocie za miłosierdziem, miłością i tworzeniem lepszej rzeczywistości. Książka Janusza Korczaka to również doskonała analiza dziecięcego myślenia, zachwytu, rozumowania, czy psychiki. Zachęcam do przeczytania, zwłaszcza pedagogów i pedagogów przyszłych.

#### **Literatura:**

"Pracowity Dzień Świętego Mikołaja", wyd. Elżbieta Jarmońkiewicz 2005r.

Foucault M., *Nadzorować i karać. Narodziny więzienia*, wyd. Aletheia, tłum. Tadeusz Komendant, 1993r.

Jan Paweł II, *Stworzeni do miłości I. Jana Pawła II rozmowy z młodymi*, Warszawa 1991, Instytut Studiów nad Rodziną – ATK.

Juul J., *Kryzys szkoły. Co możemy zrobić dla uczniów, nauczycieli i rodziców?*, Podkowa Leśna 2014, wyd. MiND.

Korczak J. (2012), *Kajtuś czarodziej*, wyd. W.A.B.

Rogalska E. (2015), *Wiedza pedagoga w zakresie tanatopedagogiki*, Szczecin, s. 20. Dostępna w czytelni Głównej Uniwersytetu Szczecińskiego, Wydziału Humanistycznego, przy ulicy Krakowskiej.

#### **Źródła internetowe:**

Culture.pl

Tekstowo.org.pl

---

<sup>5</sup> "Pracowity Dzień Świętego Mikołaja", wyd. Elżbieta Jarmońkiewicz 2005r.

<sup>6</sup> Jak w piosence zespołu Turbo „Dorośle dzieci”.

<sup>7</sup> Jak tytuł książki Jana Pawła II skierowanej do młodzieży.